

VALSTYBINĖ
DUOMENŲ
APSAUGOS
INSPEKCIJA

Vaizdo ir (ar) garso duomenų
tvarkymo
teisinis reglamentavimas

2026-06-15

VALSTYBINĖ
DUOMENŲ
APSAUGOS
INSPEKCIJA

Oksana Pedaniuk
Teisės skyriaus patarėja

1. Bendrieji reikalavimai vaizdo ir (ar) garso duomenų tvarkymo teisiniam reglamentavimui.

- Asmens duomenų tvarkymo ir teisėkūros principai / asmens duomenų tvarkymo sąlygos pagal BDAR / Teisėsaugos ADTAĮ.

2. Specialieji reikalavimai vaizdo ir (ar) garso duomenų tvarkymo teisiniam reglamentavimui.

- Vaizdo ir (ar) garso duomenų teisinis reglamentavimas „įstatymu“, pagal EŽTT / ESTT / LR Konstitucinio Teismo praktiką.
- BDAR 6 straipsnio 2 ir 3 dalys, ir (ar) BDAR 9 straipsnis – teisės normos, kai nustatomas asmens duomenų tvarkymas ir specialių kategorijų asmens duomenų tvarkymas.
- Darbuotojų informavimas pagal LR Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 5 straipsnio 3 dalį.

3. Poveikio duomenų apsaugai vertinimas dėl vaizdo ir (ar) garso duomenų tvarkymo. (toliau – PDAV).

4. Pritaikytoji duomenų apsauga ir standartizuotoji duomenų apsauga vaizdo ir (ar) garso duomenų tvarkymui.

5. Įstatymais ir poįstatyminiais teisės aktais sureglamentuotų vaizdo ir (ar) garso duomenų tvarkymo pavyzdžiai.

6. Išvados.

1. Bendrieji reikalavimai vaizdo ir (ar) garso duomenų tvarkymo reglamentavimui (1)

- **Siekiant sureglamentuoti vaizdo ir (ar) garso duomenų tvarkymo operacijas, turi būti laikomasi:** ES pagrindinių teisių chartijos, Europos Žmogaus teisių konvencijos, LR Konstitucijos, BDAR, Asmens duomenų, tvarkomų nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas, bausmių vykdymo arba nacionalinio saugumo ar gynybos tikslais, teisinės apsaugos įstatymas (Teisėsaugos ADTAJ) – 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva (ES) 2016/680 dėl fizinių asmenų apsaugos kompetentingoms institucijoms tvarkant asmens duomenis nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas arba bausmių vykdymo tikslais ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, ir kuriuo panaikinamas Tarybos pamatinis sprendimas 2008/977/TVR (Direktyva (ES) 2016/680) (toliau – Teisėsaugos Direktyvos), taip pat turi būti laikomasi formuojamos LR Konstitucinio Teismo (LR KT), Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (ESTT) ir Europos Žmogaus Teisių Teismo praktika (EŽTT) bei atsižvelgiama metodinius dokumentus (gairės ir kt.), kuriuos rengia Europos duomenų apsaugos valdyba (EDAV) bei Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas (EDPS).
- **Rengiant teisės aktus susijusius su vaizdo ir (ar) garso duomenų tvarkymu rekomenduojame atsižvelgti į:**
 - [LR teisėkūros pagrindų įstatymas;](#)
 - [VDAI 2025-05-30 rekomendaciją dėl asmens duomenų apsaugos reikalavimų taikymo teisėkūroje;](#)
 - [LR teisingumo ministerijos 2023-10-24](#) Teisėkūros metodines rekomendacijas, kurios tikslas atliepti valstybės ir visuomenės poreikius, kad rengiami teisės aktai turi būti aiškūs ir suprantami, kurie sudarytų kokybišką sistemą.
 - [Europos duomenų apsaugos valdybos 2020 m. sausio 29 d. Gairės 3/2019 dėl asmens duomenų tvarkymo naudojant vaizdo prietaisus.](#) (Toliau – EDAV gairės).
 - ir atsižvelgti į kitus teisėkūrai priskirtus teisės aktus.

1. Bendrieji reikalavimai vaizdo ir (ar) garso duomenų tvarkymo reglamentavimui (2)

- BDAR ir (ar) Teisėsaugos ADTAĮ **nenustato atskirų nuostatų**, skirtų vaizdo ir (ar) garso stebėjimo reguliavimui, todėl reikia vadovautis bendromis BDAR ir (ar) Teisėsaugos ADTAĮ nuostatomis (*kai taikoma*).
- **Taigi, formuluojant** konkrečių teisės normų turinį, kai tai yra susiję su vaizdo ir (garso) duomenų tvarkymu, turi būti laikomasi BDAR ir Teisėsaugos ADTAĮ (*kai taikoma*), nustatytų **asmens duomenų tvarkymo principų** BDAR 5 straipsnyje ir (ar) Teisėsaugos ADTAĮ 3 straipsnyje, **taip pat teisėkūros principų** nustatytų LR Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnyje (7 principai, **pavyzdžiui**, vienas iš jų – **pagarbos asmens teisėms ir laisvėms principas**, reiškiančiu, kad teisės aktų nuostatos turi užtikrinti ir **negali paneigti** Konstitucijoje, ES teisės aktuose, Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse, Lietuvos Respublikos įstatymuose ir kituose teisės aktuose **nustatytų asmens teisių ir laisvių, teisėtų interesų**;
- Vaizdo ir (ar) garso duomenų tvarkymas turi būti **pagrįstas bent viena teisėto asmens duomenų tvarkymo sąlyga**, numatyta BDAR 6 straipsnyje (pavyzdžiui, 6 straipsnio 1 dalies c, e ar f punktais / 9 straipsniu (*kai taikoma*) ir (ar) Teisėsaugos ADTAĮ 7 straipsnyje (*kai taikoma*)).

1. Bendrieji reikalavimai vaizdo ir (ar) garso duomenų tvarkymo reglamentavimui (3)

- Taikant BDAR 6 straipsnio 1 dalies e ir (ar) f punktus, svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad:
- EDAV Gairių 41 – 42 punktuose nurodyta, kad „asmens duomenys galėtų būti tvarkomi naudojant stebėjimą vaizdo kameromis pagal **BDAR 6 straipsnio 1 dalies e punktą**, jeigu tai būtina siekiant atlikti užduotį, vykdomą viešojo intereso labui arba vykdamą viešosios valdžios funkcijas. Gali būti, kad **vykdamą viešosios valdžios funkcijas toks duomenų tvarkymas neleidžiamas**, tačiau **kiti teisiniai pagrindai**, pavyzdžiui, „sveikata ir sauga“, kuriais siekiama apsaugoti lankytojus ir darbuotojus, gali suteikti ribotas duomenų tvarkymo galimybes, kartu atsižvelgiant į BDAR prievolės ir duomenų subjekto teises.
- EDAV 2024 m. spalio 8 d. [Teisėtu interesų grindžiamo asmens duomenų tvarkymo gairių 98 – 99 punkte](#) pakartojama, kad: „BDAR 6 straipsnio 1 dalies antroje įtraukoje nustatyta, **kad 6 straipsnio 1 dalies f punkte** nurodytas teisinis pagrindas netaikomas duomenų tvarkymui, kurį atlieka valdžios institucijos, vykdydamos savo užduotis.
- BDAR 47 konstatuojamoje dalyje paaiškinama: „įstatymų leidėjas turi įstatymu nustatyti teisinį pagrindą, kuriuo remdamosi valdžios institucijos gali tvarkyti asmens duomenis“. Tokia nuostata iš tiesų yra susijusi su tuo, kad pagal bendrą taisyklę duomenų tvarkymas valdžios institucijų atliekamas duomenų tvarkymas patenka į jų užduočių ir funkcijų, numatytų ES arba nacionaliniuose teisės aktuose, taikymo sritį. **Vis dėlto šios nuostatos netrukdo išimtiniais ir ribotais atvejais remtis BDAR 6 straipsnio 1 dalies f punktu**, kai duomenų tvarkymas **nesusijęs su jų konkrečių funkcijų vykdymu arba nėra susijęs su jų konkrečių užduotimis arba naudojimusi jų, kaip valdžios institucijų, prerogatyvomis, bet yra susijęs, kai tai leidžiama pagal nacionaline teisine sistema, kita teisėtai vykdoma veikla**.
- Jokiomis aplinkybėmis valdžios institucijos negali remtis BDAR 6 straipsnio 1 dalies f punktu dėl duomenų tvarkymo veiklos, patenkančios į jų užduočių vykdymo sritį“.
- **Siekiant remtis BDAR 6 straipsnio 1 dalies f punktu**, būtina atlikti pusiausvyros (balanso) testą, palyginant duomenų valdytojo (ar trečiųjų asmenų) interesus su duomenų subjekto interesais arba jo pagrindinėmis teisėmis ir laisvėmis. Taikant šį pusiausvyros kriterijų gautas rezultatas iš esmės lemia, ar teisėto intereso sąlyga galima remtis konkrečios duomenų tvarkymo operacijos kontekste.
- Taigi, iš BDAR ir EDAV gairių – valstybės narės gali palikti galioti arba **priimti konkrečius stebėjimą vaizdo kameromis reglamentuojančius nacionalinės teisės aktus (sektorinius teisės aktus, reglamentuojančius specifines sritis)**, kad **prisitaikytų** prie BDAR taisyklių taikymo šiuo atveju tiksliau nustatydamos konkretesnius duomenų tvarkymo reikalavimus, jeigu jie atitinka BDAR nustatytus principus (pvz., saugojimo trukmės apribojimo principas, proporcingumo principas)“.

2. Specialieji reikalavimai vaizdo ir (ar) garso duomenų tvarkymo reglamentavimui (1)

- Paanalizuokime, kas yra nustatoma ES pagrindinių teisių chartijos (Chartija) 52 straipsnio 1 dalyje? ES chartija nustato, „<...> kad bet koks šios Chartijos pripažintų teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimas **turi būti numatytas įstatymo ir nekeisti šių teisių ir laisvių esmės. Remiantis proporcingumo principu**, apribojimai galimi tik tuo atveju, **kai jie būtini ir tikrai atitinka** Sąjungos pripažintus bendrus interesus arba reikalingi kitų teisėms ir laisvėms apsaugoti. 2. Šios Chartijos pripažintos teisės, reglamentuojamos Sutartyse, įgyvendinamos jose nustatytomis sąlygomis ir neperžengiant jose nustatytų ribų. <...>.
- **Teisių ir laisvių apribojimas** = „interference“ - („There shall be no interference“), turi būti aiškinamas: **Europos Žmogaus teisių konvencijos 8 straipsnio 2 dalies kontekste** – kiekvienas turi teisę į tai, kad **būtų gerbiamas** jo asmeninis ir jo šeimos gyvenimas, buto neliečiamybė ir susirašinėjimo slaptumas. **Valdžios pareigūnai neturi teisės kištis į naudojimąsi šia teise, išskyrus įstatymo numatytus atvejus** ir kai tai būtina demokratinėje visuomenėje valstybės saugumo, viešosios tvarkos ar šalies ekonominės gerovės **interesams**, siekiant užkirsti kelią teisės pažeidimams ar nusikaltimams, taip pat gyventojų sveikatai ar dorovei arba kitų žmonių teisėms ir laisvėms **apsaugoti**.
- **Taigi, šiuo atveju, vaizdo ir (garso) duomenų tvarkymo reglamentavimas teisėkūros priemonėje yra teisės į asmens duomenų apsaugą apribojimas** (pvz., Žr. *ESTT sprendimas Digital Rights Ireland byloje, 36 paragrafas*), todėl toks teisių ir laisvių apribojimas turi būti:
 - numatytas **„įstatymu“ (teisės aktu)** (laikantis pagrindinių teisėkūros sąlygų).
 - Apribojimu **nėra paneigiama teisių ir laisvių esmė**;
 - Teisės aktas turi atitikti teisėtus ir visuomenei **svarbius tikslus** arba juo siekiama **apsaugoti kitų asmenų teises ir laisves**;
 - Teisės aktas turi būti **būtinasis**;
 - Teisės aktas turi būti **proporcingas** siekiamiems tikslams.

2. Specialieji reikalavimai vaizdo ir (ar) garso duomenų tvarkymo reglamentavimui (2)

- Taigi, vaizdo ir (ar) garso stebėjimo sistemos naudojimas vykdant **viešajam sektoriui** priskirtiną konkrečią valdžios funkciją **turėtų būti tinkamo lygio teisės akte** (įstatyme ir tokį tvarkymą detalizuojančiame įgyvendinančiame poįstatyminiame teisės akte).
- Pažymėtina, kad **iki teisėkūros iniciatyvos pareiškimo** siūlytina **aiškiai identifikuoti ir išgryninti problemos mastą ir tikslus**, dėl kurių yra numatoma vykdyti teisėkūrą (rengti konkretų teisės akto projektą dėl vaizdo ir (ar) garso duomenų tvarkymo) **(priežastis ir tikslas)**.
- EDAV gairėse nurodyta, kad **duomenų valdytojas visada turėtų kritiškai įvertinti** ar vaizdo stebėjimo priemonė:
 - pirma, **yra tinkama** norint pasiekti norimą tikslą;
 - antra, **ar ji yra būtina** nustatytiems tikslams pasiekti.
 - Stebėjimo vaizdo kameromis priemonės **turėtų būti pasirenkamos tik tuo atveju, jeigu duomenų tvarkymo tikslo pagrįstai nebūtų galima pasiekti kitomis priemonėmis, kuriomis mažiau apribojamos duomenų subjekto pagrindinės teisės ir laisvės.**
 - Vaizdo stebėjimas **pagal nutylėjimą nėra būtinybė**, jei yra kitų priemonių tikslams pasiekti. **Priešingu atveju kyla pavojus privatumo ribojimą** priimti kaip įprastą situaciją.

2. Specialieji reikalavimai vaizdo ir (ar) garso duomenų tvarkymo reglamentavimui (3)

Tinkamo teisinio reguliavimo lygmens nustatymas (subsidiarumas)

- ĮSTATYMAS

- Principai, **esminės** elgesio taisyklės;
- tik bendriesiems principams, **esminėms** bendro pobūdžio reguliavimo nuostatoms įtvirtinti;
- **Įstatyme vartojamos sąvokos** turi būti aiškiai apibrėžtos pačiame įstatyme – jų turinys negali būti paliekamas aiškinti įgyvendinamuosiuose teisės aktuose.

- POĮSTATYMINIS TEISĖS AKTAS

- **Procedūriniai** klausimai, įstatymų įgyvendinimo tvarkai detalizuoti – **negali** jų siaurinti ar praplėsti.
- Įstatymų įgyvendinamuosiuose teisės aktuose **negali būti** įtvirtinamas naujas, įstatyme nenumatytas teisinis reguliavimas ar sprendžiamos įstatyminio reguliavimo spragos.
- Įgyvendinamieji teisės aktai **negali įtvirtinti** asmens teises ribojančių nuostatų, draudimų, suvaržymų.
- Įgyvendinamieji teisės aktai **negali nustatyti** įstatymo taikymo išimčių, todėl visais atvejais įstatyminio **reguliavimo išimtys** turėtų būti aiškiai apibrėžiamos pačiame įstatyme.
- **Taigi, tokio reglamentavimo turi būti laikomasi, kai siekiama nustatyti vaizdo ir (ar) garso duomenų tvarkymą įstatyme ir jo poįstatyminiame teisės akte.**

2. Specialieji reikalavimai vaizdo ir (ar) garso duomenų tvarkymo reglamentavimui (4)

- **BDAR 6 straipsnio 2 ir 3 dalyse** pasisakoma, kad **valstybės narės** gali toliau taikyti arba **nustatyti konkretesnes nuostatas** šio reglamento taisyklių taikymui pritaikyti, kiek tai susiję su duomenų tvarkymu, kad būtų **laikomasi BDAR 6 straipsnio 1 dalies c ir e punktu, tiksliau nustatydamos konkrečius duomenų tvarkymui keliamus reikalavimus ir kitas teisėto ir sąžiningo duomenų tvarkymo užtikrinimo priemones, įskaitant kitais specialiais IX skyriuje numatytais duomenų tvarkymo atvejais.**

Duomenų tvarkymo tikslas nustatomas teisiniame pagrinde arba, yra būtinas, siekiant atlikti užduotį, vykdomą viešojo intereso labui arba vykdant duomenų valdytojai pavestas viešosios valdžios funkcijas (**BDAR 6 straipsnio 1 dalies e punktas**).

- **Taigi, teisiniame pagrinde (teisės akte) galėtų būti išdėstytos konkrečios nuostatos pagal BDAR taikomų taisyklių pritaikymui, įskaitant bendrąsias sąlygas, reglamentuojančias:** duomenų valdytojo atliekamo duomenų tvarkymo teisėtumą; tvarkytinų duomenų rūšis; atitinkamus duomenų subjektus; subjektus, kuriems asmens duomenys gali būti atskleisti ir tikslus, dėl kurių asmens duomenys gali būti atskleisti; tikslo apribojimo principą; saugojimo laikotarpis; duomenų tvarkymo operacijas bei duomenų tvarkymo procedūras, įskaitant priemones, kuriomis būtų užtikrintas teisėtas ir sąžiningas duomenų tvarkymas, kaip antai tas, kurios skirtos kitiems specialiems IX skyriuje numatytiems duomenų tvarkymo atvejams.
- Kai siekiama įtvirtinti tvarkyti **specialių kategorijų asmens duomenis** (pavyzdžiui, sveikatos duomenys ir kt.) turi būti atsižvelgiama į tam tikrus **papildomus** BDAR 9 straipsnio 2 dalies b, g, h, i, j punktuose numatytus **reikalavimus, kurie turi būti aptarti tuose teisės akty projektuose.**

2. Specialieji reikalavimai vaizdo ir (ar) garso duomenų tvarkymo reglamentavimui (5)

- Vadovaujantis ADTAĮ 5 straipsnio 3 dalimi, tvarkant **vaizdo ir (ar) garso duomenis darbo vietoje ar duomenų valdytojo valdomose teritorijose, kuriose dirba darbuotojai**, darbuotojai turi būti informuojami apie tokį jų asmens duomenų tvarkymą, **pateikiant BDAR 13 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytą informaciją, pasirašytinai ar kitu informavimo faktą įrodančiu būdu.**
- Tai reiškia, kad **duomenų valdytojas** prieš pradėdamas vaizdo stebėjimą (asmens duomenų tvarkymą) **turi parengti vaizdo stebėjimo taisykles ir su jomis supažindinti darbuotojus.**

3. Poveikio duomenų apsaugai vertinimas (PDAV) (1)

- BDAR 35 straipsnio 1 dalyje yra nustatyta, kokiais atvejais yra būtina atlikti PDAV.
- [Inspekcijos yra patvirtinusi Duomenų tvarkymo operacijų, kurioms taikomas reikalavimas atlikti poveikio duomenų apsaugai vertinimą, sąrašą](#) (šiuo atveju, dėl vaizdo ir (ar) garso duomenų tvarkymo operacijų).
- PDAV – atlikti **objektyviais faktais** pagrįstą vertinimą. Turi būti tvirtai pagrįstos siūlomos priemonės, kurios galėtų atlaikyti patikrinimą. **Todėl siūlomos priemonės turėtų būti pagrįstos tyrimais, statistika, įrodymais pagrįstomis prognozėmis ir kt.**
- PDAV turi būti išsamus (ypač kai kyla didelė rizika duomenų subjektų teisėms ir laisvėms (tai apima vaizdo ir (garso) duomenų tvarkymą)).
- **Vertinant poveikio duomenų apsaugai ir „asmens privatumui“ svarbūs šie elementai:** teisių ir laisvių apribojimai ir rizika; pagarba „įstatymo“ esmei; tikslas; duomenų tvarkymo būtinumas, tinkamumas ir proporcingumas.*
- **ESTT ir EŽTT** jurisprudencija rodo, kad **būtinumas ir proporcingumas** duomenų apsaugos vertinime yra **faktais pagrįsta sąvoka**, o ne tik abstrakti teisinė sąvoka, o duomenų tvarkymas turi būti vertinamas atsižvelgiant į konkrečias bylos aplinkybes, vertinamos konkrečios priemonės ir konkretus tikslas, kurio yra siekiama.
- **Pavyzdžiui: Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymas:** LR Seimo Sveikatos reikalų komiteto 2024-04-17 išvadoje galite **rasti faktais pagrįstą analizę** dėl kokių priežasčių nuspręsta vykdyti vaizdo ir (garso) duomenų tvarkymą teikiant asmens sveikatos priežiūros paslaugas **ne** asmens sveikatos priežiūros įstaigos patalpose ir (ar) skubiosios medicinos pagalbos paslaugas asmens sveikatos priežiūros įstaigos skubiosios medicinos pagalbos padalinio patalpose **pacientų ir (arba) sveikatos priežiūros specialisto saugumo užtikrinimo tikslais, t.y.:**
- **pateikta užsienio šalių praktika, vykdytos sveikatos priežiūros apklausos, nurodyta smurtinių atvejų skaičius ir t.t..**

-
- ESTT, Sujungtos bylos C-293/12 and C-594/12, Digital Rights Ireland, paragrafai 34 - 36; taip pat, žr. sujungtos bylos C-92/09 and C-93/09 Volker und Markus Schecke, paragrafas 58.
 - *Plačiau žr. Ispanijos duomenų apsaugos priežiūros institucijos gairėse [„Guidelines for conducting a data protection impact assessment in regulatory development“](#).
 - <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/96252170fd7911ee8e4be9fad87afa59?jfwid=-1cv299ek1>

3. Poveikio duomenų apsaugai vertinimas teisėkūroje (PDAV) (2)

- Iš ESTT praktikos matyti, pavyzdžiui, ESTT 2022-08-01 sprendimo byloje C-184/20 byla prieš Lietuvą (prieš Vyriausiąją tarnybinės etikos komisiją) pažymima, kad <...> **ESTT pasigedo duomenų dėl to, ar prieš priimant įstatymo nuostatą buvo atliktas vertinimas** <...>, kad viešai skelbti tokius duomenis internete be jokių priegios apribojimų yra griežtai būtina. ESTT **taip pat pasigedo vertinimo, ar įstatymo tikslai** nebūtų pasiekti apribojus asmenų, galinčių susipažinti su šiais duomenimis, skaičių <...>.
- Tiek ESTT praktikoje, tiek Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno nuomonėse ([A Guide to Assessing the necessity of measures in Policies and Legislative Measures](#)); teigiama, kad **teisėkūros priemonės poveikio vertinimas, susijęs su duomenų apsauga turėtų būti vykdoma tais atvejais, kai siūloma teisėkūros priemonė yra susijusi su asmens duomenų tvarkymu**. Bet kokia „įstatymų“ numatyta duomenų tvarkymo operacija yra teisės į asmens duomenų apsaugą apribojimas, nepaisant to, ar toks apribojimas gali būti pateisinamas. (Pavyzdžiui: EŽTT yra konstatavęs, kad valstybės institucijos duomenų ar informacijos, susijusios su asmens privačiu gyvenimu, saugojimas yra teisės į privataus gyvenimo gerbimą apribojimas (Leander v. Sweden, paragrafas 48).
- **Svarstyta, kad toks vertinamas galėtų būti numatytas Teisės akto projekto aiškinamojo rašto 10 dalyje:** „Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus“ .
- Taigi, įvertinant tai, kad teikiant derinti teisės aktą suinteresuotoms institucijoms, taip pat lydraštyje ir aiškinamajame rašte turi būti paaiškintas tiek siekiamas vaizdo ir (ar) garso reguliavimas, jo tikslai, priežastys, būtinumas, atitiktis BDAR ir (ar) Teisėsaugos ADTAJ, ES praktika ir kt.)
- **Visgi geroji praktika (PDAV atskiras dokumentas) – kurią jau taiko teisės akto projektų rengėjai.**

4. Pritaikytoji duomenų apsauga ir standartizuotoji duomenų apsauga vaizdo ir (ar) garso duomenų tvarkymui

- **Kalbant apie organizacinę praktiką**, pažymėtina, kad duomenų valdytojas turėtų patvirtinti tinkamą valdymo sistemą, nustatyti ir įgyvendinti su stebėjimu vaizdo kameromis susijusią politiką ir procedūras.
- **Techniniu požiūriu sistemos specifikacijose ir projekte** turėtų būti numatyti asmens duomenų tvarkymo pagal BDAR 5 straipsnyje nustatytus reikalavimus principai (duomenų tvarkymo teisėtumas, tikslo apribojimo principas, standartizuotas duomenų kiekio mažinimas, kaip apibrėžta BDAR 25 straipsnio 2 dalyje, vientisumas ir konfidencialumas, atskaitomybė ir pan.). **Jeigu duomenų valdytojas planuoja įsigyti komercinę stebėjimo vaizdo kameromis sistemą, jis šiuos reikalavimus turi įtraukti į pirkimo specifikaciją.** Duomenų valdytojas turi užtikrinti šių reikalavimų laikymąsi taikydamas juos visiems sistemos komponentams ir visiems šioje sistemoje tvarkomiems duomenims, įskaitant jų visą gyvavimo ciklą. (EDAV gairės).
- **Be galimo poreikio atlikti PDAV**, duomenų valdytojai, **kurdami savo stebėjimo vaizdo kameromis politiką ir procedūras**, turėtų apsvarstyti šias temas:
 - ❓ Kas yra atsakingas už stebėjimo vaizdo kameromis sistemos valdymą ir veikimą.
 - ❓ Stebėjimo vaizdo kameromis projekto tikslas ir taikymo sritis.
 - ❓ Tinkamas ir draudžiamas naudojimas (kur ir kada leidžiamas stebėjimas vaizdo kameromis, o kur ir kada ne;);
 - ❓ Skaidrumo priemonės (Skaidrumo ir informavimo prievolės).
 - ❓ Vaizdo įrašo įrašymo būdas ir trukmė, įskaitant su saugumo incidentais susijusių vaizdo įrašų archyvavimą.
 - ❓ Kas turi dalyvauti atitinkamuose mokymuose ir kada.
 - ❓ Kas ir kokiais tikslais turi prieigą prie vaizdo įrašų.
 - ❓ Veiklos procedūros (pvz., kas ir iš kur stebi vaizdo kamerų fiksuojamą vaizdą, kokių veiksmų reikia imtis, jeigu padaromas asmens duomenų saugumo pažeidimas).
 - ❓ Kokių procedūrų turi laikytis išorės šalys prašydamos įrašyti vaizdo įrašus ir kokios yra tokių prašymų atmetimo arba patenkinimo procedūros.
 - ❓ Stebėjimo vaizdo kameromis sistemos viešojo pirkimo, įrengimo ir techninės priežiūros procedūros.
 - ❓ Incidentų valdymo ir atkūrimo procedūros (ADSP reglamentavimas).
 - ❓ Techninės priemonės.

5. Įstatymais ir poįstatyminiais teisės aktais sureglamentuotų vaizdo ir (ar) garso duomenų tvarkymo pavyzdžiai (1)

Pavyzdžiai teisėkūroje dėl vaizdo registratorių / vaizdo stebėjimo / „body cam“:

1 PAVYZDYS:

- [Lietuvos Respublikos Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo](#) 36¹ str. 5 d. **Vaiko situacijos vertinimas.** Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, **atlikdamas vaiko situacijos vertinimą**, gali daryti garso ir vaizdo įrašus **Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos direktoriaus nustatyta tvarka**, parengta vadovaujantis Reglamento (ES) 2016/679 5 straipsnyje įtvirtintais su asmens duomenų tvarkymu susijusiais principais. Siekiant užtikrinti vaiko ir jo šeimos privataus gyvenimo neliečiamumą, Reglamente (ES) 2016/679 numatytą **duomenų subjekto teisę susipažinti** su garso ir vaizdo įrašuose esančiais asmens duomenimis **turi** tik vaikai, tėvai ar kiti vaiko atstovai pagal įstatymą, įgalioti valstybės ar savivaldybių institucijų atstovai, dalyvavę atliekant vaiko situacijos vertinimą, taip pat teismas ar kitos valstybės įgaliotos institucijos, priimančios su vaiko situacijos vertinimu susijusius sprendimus.
- **Poįstatyminis teisės aktas: Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie SADM direktoriaus 2024 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. BV-265 „Dėl Tarnybinių vaizdo registratorių naudojimo ir vaizdo bei garso duomenų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“** nustato **tarnybiniais vaizdo registratoriais** (toliau – vaizdo registratoriai) **užfiksuotų vaizdo ir garso duomenų** (toliau – vaizdo bei garso duomenys) tvarkymo Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyboje prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Tarnyba) tikslus, vaizdo registratorių naudojimo ir jais užfiksuotų vaizdo bei garso duomenų tvarkymo, saugojimo, naudojimo ir perdavimo, duomenų subjektų teisių įgyvendinimo ir duomenų saugumo užtikrinimo tvarką. Taisyklės taikomos vaiko situacijos vertinime dalyvaujantiems, vaizdo bei garso duomenis tvarkantiems Tarnybos darbuotojams, vaiko, dėl kurio gautas pranešimas apie galimą vaiko teisių pažeidimą, atstovams pagal įstatymą, kitiems vaiko situacijos vertinime dalyvaujantiems asmenims.

5. Įstatymais ir poįstatyminiais teisės aktais sureglamentuotų vaizdo ir (ar) garso duomenų pavyzdžiai (2)

2 PAVYZDYS:

- [Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo](#) 9 str. 5 d.: „teikiant asmens sveikatos priežiūros paslaugas **ne** asmens sveikatos priežiūros įstaigos patalpose ir (ar) skubiosios medicinos pagalbos paslaugas asmens sveikatos priežiūros įstaigos skubiosios medicinos pagalbos padalinio patalpose, **pacientų ir (arba) sveikatos priežiūros specialisto saugumo užtikrinimo tikslais sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka gali būti atliekamas vaizdo ir (arba) garso stebėjimas ir (arba) įrašymas**. Vaizdo ir (arba) garso duomenų tvarkymas turi atitikti 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrojo duomenų apsaugos reglamento) nustatytus reikalavimus.
- **Poįstatyminis teisės aktas:** [Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2025 m. kovo 21 d. įsakymas Nr. V-252 „Dėl Vaizdo ir garso stebėjimo ir įrašymo teikiant asmens sveikatos priežiūros paslaugas ir vaizdo ir garso duomenų tvarkymo tvarkos aprašo patvirtinimo“](#) **nustato** vaizdo ir garso stebėjimo ir įrašymo teikiant asmens sveikatos priežiūros paslaugas ne asmens sveikatos priežiūros įstaigos (toliau – ASPĮ) patalpose (greitosios medicinos pagalbos paslaugas, ambulatorinės slaugos paslaugas namuose, šeimos medicinos paslaugas namuose, šeimos gydytojo komandos ar pirminės ambulatorinės odontologinės asmens sveikatos priežiūros paslaugas mobiliojoje ambulatorijoje, mobiliosios ambulatorinės odontologinės priežiūros (pagalbos) paslaugas ir kt.) ir (ar) skubiosios medicinos pagalbos paslaugas asmens sveikatos priežiūros įstaigos skubiosios medicinos pagalbos padalinio patalpose (toliau – paslaugos) **ir vaizdo ir garso duomenų tvarkymo tvarką**.

6. Išvados dėl vaizdo ir (ar) garso duomenų tvarkymo reglamentavimo

1. **Vaizdo ir (ar) garso duomenų tvarkymas nustatomas tinkamo lygio teisės aktas** – įstatymas ir poįstatyminis teisės aktas atitinkantis teisėkūrą reglamentuojančius teisės aktus.
2. Sprendimai dėl vaizdo stebėjimo taikymo (asmens duomenų tvarkymo) turi būti priimami remiantis **iš anksto nustatytais objektyviais kriterijais, užtikrinančiais teisėtą, proporcingą ir skaidrų duomenų tvarkymą**. Vadovaujantis BDAR reikalavimais, nepriklausomai nuo pasirinkto teisinio pagrindo, duomenų valdytojas **privalo nustatyti aiškias taisykles bei procedūras**, kurios reglamentuotų, kokiomis sąlygomis asmens duomenų tvarkymas yra būtinas ir teisėtas, kada jis gali būti tęsiamas ar atnaujinamas, bei kaip vertinami ir (ar) nagrinėjami duomenų subjektų prieštaravimai / prašymai. Tokie kriterijai turi būti grindžiami objektyviu situacijos vertinimu ir susieti su konkrečiu, teisėtu bei aiškiai apibrėžtu tikslu, atitinkančiu BDAR 5 straipsnyje nustatytus principus.
3. **Vadovaujantis ADTAJ 5 straipsnio 3 dalimi**, tvarkant vaizdo ir (ar) garso duomenis darbo vietoje ar duomenų valdytojo valdomose teritorijose, **kuriose dirba darbuotojai**, darbuotojai turi būti informuojami apie tokį jų asmens duomenų tvarkymą, pateikiant BDAR 13 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytą informaciją, pasirašytinai ar kitu informavimo faktą įrodančiu būdu. Tai reiškia, kad duomenų valdytojas prieš pradėdamas vaizdo stebėjimą (asmens duomenų tvarkymą) **turi parengti vaizdo stebėjimo taisykles ir su jomis supažindinti darbuotojus**.
4. **Informavimas** apie vaizdo (su garsu) duomenų tvarkymą privalo būti **reglamentuotas, su juo turi būti supažindinta** ir visuomenė, paskelbiant tai reglamentuojantį dokumentą.
5. **Reglamentavimo pobūdis** (teisės akto rūšis ir / ar vidinis dokumentavimas) priklauso pasirinkto teisėto tikslo / teisinio pagrindo (6 straipsnio 1 dalies c ir (ar) e punktas, ar f punktas ir subjekto pobūdžio (viešasis ir (ar) privatus)).
6. Vaizdo ir (ar) garso duomenų tvarkymo reglamentavimas pagal BDAR 5 straipsnį; 6 straipsnio 2 ir 3 dalies, ir (ar) 9 straipsnio nuostatas; ar Teisėsaugos ADTAJ, *kai taikoma*.
7. **PDAV atlikimas** remiantis objektyviais faktais: tyrimai, apklausos, užsienio praktika ir kt.
8. **Laikytis pritaikytosios duomenų apsaugos ir standartizuotosios duomenų apsaugos**.
 - **Žiniai:** ESTT (pirmoji kolegija) 2025-12-18 sprendimas byloje C-422/24, kuriuo išaiškinta, kad tuo atveju, kai asmens duomenys renkami viešojo transporto bilietų kontrolieriams naudojant ant kūno nešiojamas kameras, duomenų subjektų informavimui taikomas **BDAR 13, o ne BDAR 14 straipsnis**.

Žr. plačiau: infocuria.curia.europa.eu/tabs/document?source=document&text=&docid=307247&pageIndex=0&doclang=lt&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=7554185.

AČIŪ.